

Євгенія Черникова

асистент кафедри «Бухгалтерський облік і аудит»

Донецький національний технічний університет

м. Донецьк

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ НЕЗАВЕРШЕНОГО ВИРОБНИЦТВА НА КОКСОХІМІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Актуальність цього дослідження обумовлена недосконалістю методики оцінки і обліку незавершеного виробництва, від якої залежить реальність відображення собівартості випуску готової продукції та податку на прибуток.

Аналіз фінансової звітності коксохімічних підприємств показав, що контроль за формуванням незавершеного виробництва та готової продукції здійснюється на недостатньо високому рівні, що обумовлює значне збільшення обсягів незавершеного виробництва в останні роки (табл. 1).

Таблиця 1 – Динаміка зростання показника незавершеного виробництва у коксохімічній галузі за період 2002-2006 р., тис. грн. [1].

Назва підприємства	2002 рік		2003 рік		2004 рік		2005 рік		2006 рік	
	НЗВ _П	НЗВ _К	НЗВ _П	НЗВ _К	НЗВ _П	НЗВ _К	НЗВ _П	НЗВ _К	НЗВ _П	НЗВ _К
1. ВАТ «Алчевський коксохімічний завод»	1732	2047	2047	4232	4232	2197	2197	5102	5102	11695
2. ВАТ «Ясинівський коксохімічний завод»	935	2864	2864	855	855	4359	4359	4509	4509	3153
3. ВАТ «Авдіївський коксохімічний завод»	2101	2650	2650	9197	9197	20201	20201	22624	22624	38723
4. ВАТ «Донецьккокс»	1645	2008	2008	2544	2544	4793	4793	4027	4027	1265
5. ВАТ «Баглійкокс»	385,9	175,9	175,9	2486,3	2486,3	4408,1	4408,1	3912	3912	5703,5
6. ВАТ «Запорожкокс»	3554	4817	4817	4938	4938	7964	7964	8648	8648	9090

Треба зазначити, що на сьогодні не існує нормативних документів, які б регламентували методику оцінювання залишків незавершеного виробництва, тому така оцінка, як правило, визначається особливостями організації виробничого процесу та традиційною обліковою практикою конкретного коксохімічного підприємства.

За загально прийнятою методикою залишки незавершеного виробництва на кінець періоду визначаються за даними бухгалтерського обліку або на підставі даних проведеної інвентаризації [2], але на практиці такий підхід має

істотні недоліки. По-перше, дослідження документального оформлення використання матеріалів та незавершеного виробництва дозволило зробити висновок про те, що існуюча система документування не в повній мірі забезпечує контроль за формуванням незавершеного виробництва. Тому необхідною є розробка системи заходів щодо забезпечення достовірності та реальності обліку і оцінки залишків незавершеного виробництва. По-друге, у випадку проведення інвентаризації незавершеного виробництва рідше ніж щомісяця, наприклад, раз у квартал або вкінці року перед складанням річної звітності, показчик його залишків не зможе виконувати контрольну функцію.

Складність обліку незавершеного виробництва пов'язана також з різноманіттям його видів за всіма переділами. Так на коксохімічному підприємстві незавершене виробництво в окремих об'єктах витрат може включати: 1) на стадії збагаченні і підготовки вугілля: вугільний концентрат (осадочні і флотаційні машини, відстійники, згущувачі, фільтри, центрифуги, сушили, подрібнювачі), вугілля, суміш вугілля (транспортери); 2) на стадії виробництва коксу: вугільну шихту (коксіві печі), кокс валовий (гасильний вагон, коксова рампа, УСТК, конвеєра, бункера, грохоти), коксовий дріб'язок (відстійники башти тушіння, конвеєра, бункера) і т. і. [3].

Новий підхід має будуватися на виділенні із загальних витрат на випуск продукції непродуктивний витрат і втрат сировини і готового продукту на всіх стадіях виробничого процесу. А також розподілі вартості, що залишилася після вирахування зазначених витрат і втрат, поміж готовою продукцією і незавершеним виробництвом на підставі трудовитрат (нормо-годин на їх виробництво). Фактична собівартість готової продукції (металургійного коксу) має розраховуватися за наступними формулами (форм. 1 і 2):

$$Z_{\text{г.п.}}^{\phi} = \frac{Z_{\text{заг.}}^{\phi} - Z_{\text{н.в.}}^{\phi}}{T_{\text{заг.}}^{\phi}} \times T_{\text{г.п.}}^{\text{н.}} \quad (1)$$

де $T_{\text{заг.}}^{\phi}$ – фактична кількість нормо-годин, витрачених на виробництво усієї коксохімічної продукції з урахуванням незавершеного виробництва, н/год.;

$T_{\text{г.п.}}^{\text{н.}}$ – затрати нормо-годин на випуск готової продукції, н/год.

$$Z_{м.к.}^{\phi} = Z_{с.п.}^{\phi} - C_{с.п.} \quad (2)$$

$C_{с.п.}$ – собівартість супутньої продукції, грн.

Сума що залишиться в дебеті рахунку 23 «Виробництво» після вирахування непродуктивних витрат і втрат, собівартості супутньої та готової продукції відобразатиме розмір незавершеного виробництва (рис. 1).

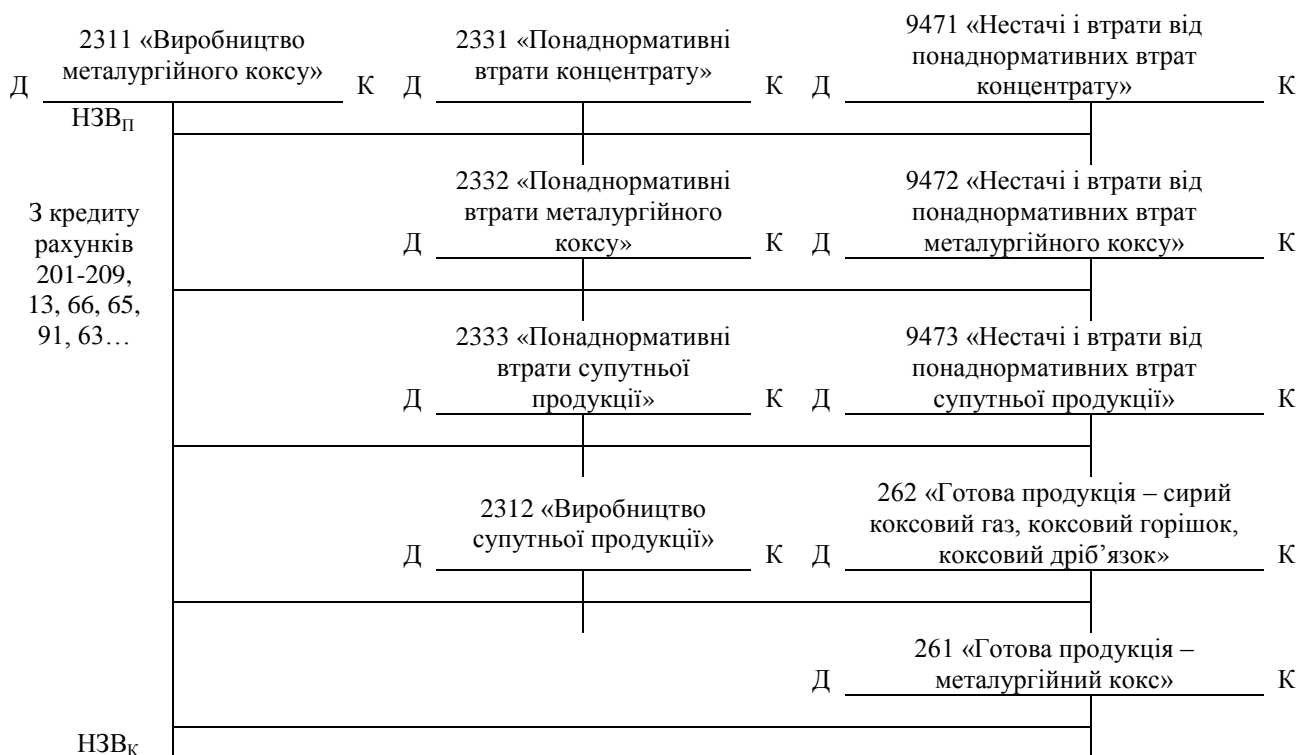

Рисунок 1 – Схема формування незавершеного виробництва

Запропонований підхід є вельми дієвим та дозволяє виявити і реалізувати значні внутрішні резерви зниження собівартості продукції та реально оцінити залишки незавершеного виробництва в умовах коксохімічного підприємства.

Література

1. <http://www.smida.gov.ua>
2. Котляров Е.И. Незавершенное производство: особенности оценки и учета // Бухгалтерия. – 2008. – № 48 (827). – С. 53-59.
3. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (послуг) і витрат операційної діяльності коксохімічних підприємств. – Харків, Дніпропетровськ, 2003. – 146 с.